

ОСНОВНІ ПОМИЛКИ ПРИ НАПИСАННІ НАУКОВИХ РОБІТ СТУДЕНТАМИ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

*Т.А. Марченко, к.філол.н., доцент, Сумський національний аграрний університет,
tetiana_march@ukr.net*

Статтю присвячено висвітленню питання щодо уникнення помилок студентів технічних спеціальностей при написанні курсових та дипломних робіт рідною мовою. Увагу приділено найрозповсюдженішим лексичним, граматичним та пунктуаційним помилкам, а також правильному вживанню сучасної науково-технічної термінології.

Проаналізовано одинадцять курсових та дипломних робіт студентів старших курсів (освітня кваліфікація «Бакалавр», «Магістр»), тематика яких стосується такої галузі прикладних наук як матеріалознавство. Подано аналіз окремих лексичних одиниць, помилкове вживання яких є найчастішими, що супроводжується прикладами правильного слово- та формовживання. До розгляду бралися усі рівні письмової наукової мови. Окремо подано характеристику тих термінів та терміносполучень, які вживалися помилково. Для уникнення помилок запропоновано правильні варіанти.

Ця стаття може бути корисною для студентів технічних спеціальностей, а також викладачів, аспірантів.

Ключові слова: *типові помилки, науково-технічна термінологія, мовні рівні, стиль мови.*

ОСНОВНЫЕ ОШИБКИ ПРИ НАПИСАНИИ НАУЧНЫХ РАБОТ СТУДЕНТОВ ТЕХНИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

*Т.А. Марченко, к.філол.н., доцент, Сумский национальный аграрный университет,
tetiana_march@ukr.net*

Статья посвящена освещению вопроса об избежании ошибок студентов технических специальностей при написании курсовых и дипломных работ на родном языке. Внимание уделено распространенным лексическим, грамматическим и пунктуационным ошибкам, а также правильному применению современной научно-технической терминологии.

Проанализированы одиннадцать курсовых и дипломных работ студентов старших курсов (образовательная квалификация «Бакалавр», «Магистр»), тематика которых касается такой области прикладных наук как материаловедение. Представлен анализ отдельных лексических единиц, ошибочное употребление которых являются наиболее частыми, что сопровождается примерами правильного слово- и формоупотребления. Рассматривались все уровни письменной научной речи. Отдельно представлена характеристика тех терминов и терминосочетаний, которые употреблялись ошибочно. Во избежание ошибок предложены правильные варианты.

Эта статья может быть полезной для студентов технических специальностей, а также преподавателей, аспирантов.

Ключевые слова: *типичные ошибки, научно-техническая терминология, языковые уровни, стиль речи.*

THE MAIN MISTAKES IN THE WRITING OF SCIENTIFIC WORKS BY TECHNICAL SPECIALTY STUDENTS

*T.A. Marchenko, Ph.D., Associate Professor, Sumy National Agrarian University,
tetiana_march@ukr.net*

The article is devoted to the issue of avoiding mistakes of students of technical specialties when writing course papers and theses in their native language. An attention is paid to the most common lexical, grammatical and punctuation mistakes, as well as the correct use of modern scientific and technical terminology.

Eleven course papers and diploma papers of senior students (educational qualification "Bachelor", "Master") have been analyzed, the topics of which concern such branch of applied sciences as Material Science. The analysis of individual lexical units, the mistaken use of which is the most frequent, is accompanied by examples of the correct word and formulation. All levels of written scientific language were taken into consideration. Separately, a description of the terms and term combinations that were used erroneously. The correct options are proposed to avoid mistakes.

This article may be useful for students of technical specialties, as well as lecturers, postgraduates.

Key words: *typical errors, scientific and technical terminology, language levels, language style.*

Сьогодні студент вищого навчального закладу - активний учасник наукового процесу, здатний реалізувати свої теоретичні та практичні знання, опрацьовувати вітчизняні та зарубіжні джерела інформації, володіючи різними іноземними мовами. Проте все ще існує проблема правильної передачі цієї інформації засобами рідної мови. Використання державної мови при написанні наукових робіт студентами технічних спеціальностей з кожним роком набуває все досконалішої форми як з лексичного (переклад з російської, вибір терміноодиниць тощо), так і з граматичного боку. Цьому сприяє багато чинників: збільшене використання мови у всіх сферах життя, включаючи наукову; мовна політика держави (вимоги щодо мови викладання у вишах України, оформлення супровідної документації, покращений стан у лексикографічній сфері, вільний доступ до електронних словників, можливість швидко отримати консультацію щодо терміновживання тощо), удосконалення науково-технічної термінології, свідомий вибір молоддю рідної мови, та не всі недоліки подолано: «Водночас варто враховувати, що такі явища [помилки] можуть бути вмотивовані незнанням правил, форм тощо, а також тим, що на певних етапах розвитку мови в її систему входять нові елементи, явища, які не відразу можна оцінити, кваліфікувати, а тим паче кодифікувати» [10, с.163]; «Іманентна властивість мови пов'язана з постійною потребою поповнення її новими засобами (так само, як і звільнення від зайвого, надлишкового), в результаті чого мовна система приймає лексичні неологізми на чітко визначені для них місця» [9, с.8]. До того ж часто студенти технічних спеціальностей не приділяють належної уваги правильності написання: «Культура мови безпосередньо пов'язана із високою загальною культурою людини та її інтелектом, передбачає культуру мислення, шанобливе ставлення до мови» [4, с.5]; «А якщо в людині інтелект спить, то в неї бідний словник, штаповані фрази, убога уява і примітивне мислення» [7, с.23].

Актуальність дослідження полягає у необхідності удосконалення наукового мовлення для написання курсових та дипломних робіт студентами старших курсів технічних спеціальностей, що вимагає високого рівня підготовки викладача та студента, а також встановлення стійких міждисциплінарних зв'язків для запобігання виникненню помилок. Питання використання термінологічних одиниць у галузі матеріалознавства має перманентний характер, тому надходження нових термінів, зміна інших, використання власнеукраїнських форм є частиною безперервної освіти (Lifelong learning) як для студента вишу, так і для викладача.

Постановка проблеми. Процес написання наукових праць студентами технічних спеціальностей супроводжується взаємодією української та російської мов, що зумовлюється територіально, а також недостатністю уваги до правильного терміновживання, браком аудиторного часу, невмотивованістю студента, небажанням та неможливістю викладача удосконалити свої знання тощо. Це питання не є новим, але розвиток науково-технічної термінології, зміни правописних норм української

мови вимагають постійного контролю та вдосконалення. З іншого боку такі прикладні науки, до яких належить матеріалознавство, ґрунтуються на практичних цілях; студент має на достатньому рівні володіти теоретичними і практичними знаннями із супутніх дисциплін (фізика, математика, хімія тощо), а мовне оформлення цих знань відходить на другий план. Недостатня увага до правильного слововживання призводить до викривлення змісту, помилок, відверто недолугих тверджень, які суперечать науковому письму.

Мета статті полягає у висвітленні основних типових помилок на різних мовних рівнях, що дасть змогу уникати їх у подальшій роботі з науковими текстами та у усному мовленні студентів.

Для проведення дослідження було проаналізовано одинадцять курсових та дипломних робіт студентів технічних спеціальностей (кафедра ПМіТКМ СумДУ) за різними темами дослідження у період з 2016-2018 роки (Статівка С. С. «Вибір матеріалу, маршрутної технології виготовлення заготовки і запропонування покращеного методу виготовлення гвинта блоку рульового механізму»; Сітало С. О. «Вибір матеріалу, маршрутної технології виготовлення заготовки і термічної обробки деталі вал-шестерня двоступеневого циліндричного редуктора Ц2У-160»; Базарна А.М. «Технологія виробництва робочого колеса відцентрового насоса»; Малоштан Г.В. «Вибір матеріалу, маршрутної технології виготовлення та обробки колеса насоса АЦНС 630-1700»; Тисячник О.Б. «Проектування термічної ділянки, маршрутної технології виготовлення і запропонування покращеного методу виготовлення броні конусної дробарки» та ін.). Усі помилки було систематизовано у групи для спрощення їх аналізу. Допущені студентами типові помилки можуть бути поділені на граматичні, лексико-семантичні, стилістичні. Найсистемніше представлені мовні помилки граматичного та лексико-семантичного та синтаксичного рівнів.

Для аналізу найпоширеніших помилок було застосовано такі **методи**: етимологічний, порівняльно-історичний, описовий тощо.

Беручи до уваги всі чинники, що впливають на хиби у письмі студентів, кількісно проаналізувавши загальну кількість помилок, можна упевнено сказати, що **на лексичному рівні** виникає найбільше проблем: *в даний час* – на сьогодні; залежить від вмісту вуглецю в *даній* сталі – в *цій* сталі; зносостійкість *даної* сталі - *цієї* сталі; *Даний* тип рульового механізму – *такий/цей* тип; карбіди *даного* елемента - *такого/цього* елемента; технічні *дані* печі – замість *показники*; схема роботи різця при обертанні різцевої головки *дана* на рис. – замість *подана (-о)*. Дієприкметник *даний* походить від дієслова *давати*, проте у поданих словосполученнях цю дію не описано, більше того, похідне дієслово має 13 відтінків значень у Словнику української мови, що не відповідає вимогам наукового стилю: 1) *передавати від однієї особи до іншої*; 2) *дарувати що-небудь*; 3) *покладати на кого-небудь виконання чогось*; 4) *бити, вдаряти*, 5) *визначати вік тощо* [8, Т.ІІ, с.202-203], тож, використання дієприкметника *даний* в подібних словосполученнях є недоречним. Подібна помилка фіксується і в таких словосполученнях: у термообробці є *наступні* види цього процесу – *такі* види; пред'являються *наступні* вимоги – *такі* вимоги; складається з *наступних* операцій – *таких*; завантаження виконують в *наступному* порядку- *такому* порядку. Прикметник *наступний* тісно пов'язаний з дієсловом *наступати*, яке, в свою чергу, має такі значення: 1) *ставати ногою, лапою на кого-, що-небудь; рідко, налягати вагою свого тіла на кого-, що-небудь* 2) *з боєм рухатися вперед, переслідуючи противника, вести наступ*; 3) *перен. Наближаючись, насуватися на що-небудь (про неживі предмети, явища природи)*; 4) *те саме, що наставати* [8, Т.V, с.206-207]. Ще одна помилка, скоріше за все, пов'язана з неправильним комп'ютерним перекладом, яким часто користуються студенти для пришвидшення своєї роботи, де лексема *здібність* хибно застосовується до технологічного процесу: Гартування характеризується двома *здібностями* – двома *характеристиками (особливостями)*. До подібних помилок належать і такі: *важкі експлуатаційні умови - невідповідні*; процес *ведеться* в вертикальних печах - *відбувається*; потрійна система Fe-C-N *займає велике місце* в

техніці сплавів – *важлива, невід’ємна, посідає визначальне місце*; порушується *бажана* послідовність – *необхідна*; гвинти мають *на порядок більш високу* точність – *надзвичайну* точність; усунення *вад* будови – *недоліків (танджів)*; робить *вельми істотний* вплив – *істотний* тощо. До такого ж типу помилок належить вживання лексем *головний*: *Головними* напрямками вдосконалення техніки дроблення залишаються; *головною* причиною зносу є стирання – замість *основними* та *основною*.

Вплив російської мови особливо відчутний при перекладі сполучника «*так як*» (українською – *оскільки, бо, тож*): аналогічно призначенню відпалу, *так як* нормалізація вигідніше відпалу; *так як* сталь не схильна до перегріву; не може бути виправлено термічною обробкою, *так як* в цих сталях відсутня фазова перекристалізація; *Так як* в газовому середовищі концентрації CO, CH₄ і H₂O взаємопов’язані; *так як* нормалізація вигідніше відпалу; *так як* масло зменшує *брак (тандж)* від тріщин; У застосовуваних дробарках частини гірських порід руйнуються роздавлюванням, стиранням і ударом, *так як* ці способи дроблення конструктивно *найбільш просто* здійснюються; Подрібнити структуру *наступною* термічною обробкою практично неможливо, *так як* сталь не зазнає фазових перетворень; зсувається в потрібну *сторону* вручну, з припуском 10 мм на *сторону* – замість *бік*.

Також не приділяється належна увага до зміни таких форм слова (що спричинено впливом російської мови) *лопастей* замість *лопатеї*; *отжиг* – замість *відпал (відпалування)*; нагрівачі кріпляться на виймальних керамічних *крючках* (замість *гачках*); в різних *областях* техніки (замість *галузях*); *несучою* частиною даного цеху є колони – замість *носіїна (несна, тримальна)*.

Слід зазначити, що студенти старших курсів приділяють недостатньо уваги вибору суфіксальних елементів різних лексичних одиниць: *досліджувана* робота – *дослідна*; *ріжуча* частина – *різальна*; *Поступаючі* на збагачувальні фабрики породи мають різну форму та величину – замість *поступаючи*; *підвищену шліфуємість* – *підвищена шліфувальна здатність*; *направляючі* закріплені на гайці-рейці – в отвори гайки-рейки вставлені *напрямні*; *термічно зміцнюючими* (замість *термічно зміцнювальними*); *холоднотянутий* прокат (*холоднотягнений*); для *шліфуємого* інструменту (замість для *інструмента, що шліфується*); *ріжуча* частина свердла (замість *різальна*); *механо-збиральний* цех – замість *механічно-збиральний*; *компоновочна* схема технологічного вантажопотоку (замість *компонівна* *схема*) тощо.

Крім цього, частим є порушення в утворенні прикметників (порівняльних ступенів, а також складних прикметників тощо): це *самі економічні* сталі з легованих сталей – замість *найекономічніші (найефективніші) сталі*; *більш міцні і стійкі*; *більш тверді матеріали* – замість *твердіші*; при *більш високих* температурах – *вищих*; чистова операція є *найбільш відповідальною*; *більш дрібне* зерно; гвинти мають на порядок *більш високу* точність; *сталь корозійно стійка* (замість *корозійностійка* *сталь*); *мікролегуючих* комплексів (замість *мікролегувальних*); поліпшуванні або цементовані деталі.

Помилки також трапляються на стилістичному рівні: особливий *вплив надає* температура процесу; для *нейтралізації* деталей і пристосувань; термін *служби* пічного обладнання. Дивно сприймається словосполучення *заборгованість печі*, що призводить до метафоризації наукової мови, тож, таке словосполучення можна замінити на *недоліки (танджі) печі, неефективність роботи печі*; До *конторських-побутовим* площами належать приміщення *контор ділянки*; регулювання *змістів* вуглецю і марганцю – замість *вміст*; навіть для деталей *одного і того ж* призначення – замість *однакового* призначення; *сталь аустенітного класу поєднує в собі* низьку теплопровідність – замість *має, володіє, характеризується*; *Однак, як тільки броня вводиться в експлуатацію і починає інтенсивно працювати, аустеніт, отримавши удар, перетворюється в мартеніт у поверхневому шарі*; *сталь є привабливим об’єктом для досліджень*; *Процес нітроцементзації відкриває сприятливі перспективи* тощо.

Ще однією частою помилкою в роботах студентів є явище тавтології, що є вкрай недоречним для наукової мови: При вибірковому *контролі* необхідно місце для *контролю*; при 100% *контролі* *контроль* вбудовується в вантажопотік; *мініаторних мікронасосів*; досліджено *вплив* циклічного теплового *впливу* на структуру і фазовий склад сталей.

До найпоширеніших граматичних помилок належить неправильне вживання прийменників, які повторюються як мовні кліше майже у кожній студентській роботі, а також родових форм іменників:

1) Неправильне вживання прийменників та відмінкових закінчень: *по* їх даним – замість *за*; відрізняються між собою *по* діаметру - необхідно *за діаметром*; високі вимоги *по* працездатності (замість *із, щодо*); *До* рульовому (замість - *рульового*) механізму пред'являються наступні вимоги; *по* конструкції (замість *за*); *по* ГОСТ 4543-71 (замість *за ГОСТом*); проводимо нормалізацію *по* режиму, відпуск проводимо *по* режиму (замість *за режимом*); проводимо *при* температурі (замість *за температурі*); здійснюється відповідно до *технологічної програмою* (замість *програми*); курсова робота *на тему* – курсова робота *за темою*; зрівнятися з нею *по* зносостійкості – *за* зносостійкістю; *в значній мірі* – замість *значною мірою*; *на сьогоднішній день* – *на сьогодні*;

2) Неправильне використання родової форми іменника: *спіральноє свердло (с.р.)* – натомість *спіральний свердел (ч.р.)*; системи *сопл* (замість *сопел*); *Однією з найбільш ефективних заходів* служить спеціальна фізико-хімічна обробка компонентів передачі (замість *одним із заходів*).

Серед синтаксичних помилок найрозповсюдженішими є:

- Відсутність коми: Деформаційні мартенситні перетворення в ній не мають помітного розвитку _ істотне зміцнення досягається після відносно великої деформації (навантаження вибухом і т. п.); Висока твердість робочих поверхонь гвинта і гайки і якісна збірка передачі гарантують їх високі зносостійкість і довговічність; Вихідну заготовку, відливку зі сталі 10X14Г14Н4ТЛ_отриману методом точного лиття_в заводському варіанті піддають стабілізаційному відпалу; *Корінне* підвищення якості та конкурентоспроможності обладнання та машин _ які випускаються _прямо пов'язане з необхідністю поліпшення якості металу та економії його в машинобудуванні, а також зі створенням нових конструкційних матеріалів;

- Зайва кома: *Тому_експлуатаційна стійкість деталей з цієї сталі, особливо в умовах переважання абразивного зносу, недостатня. Розвиток насособудування тісно пов'язаний із загальним технічним прогресом у таких галузях, як машинобудування, гідродинаміка, хімічна промисловість, електропромисловість; Значимість роботи полягає в тому, що отримані результати, і встановлені закономірності дають, нове, більш повне уявлення про процеси, що відбуваються в сталі, під час комплексної хіміко-термічної обробки; У результаті чого з'являється неоднорідність, як структури, так і властивостей.*

- неправильне оформлення складного речення: *Все обладнання термічних цехів, що знаходиться на машинобудівних заводах, ділиться на:*

- 1) *Основне.*
- 2) *Додаткове.*
- 3) *Допоміжне.*

- Неповні речення, що не мають ознак логічного завершення: *Використаний досвід науково-дослідних інститутів і конструкторських бюро різного виду техніки в забезпеченні високих показників надійності і ККД, зниження маси і габаритів, стійкості до різних впливів.*

При написанні та захисті курсових та дипломних робіт слід також звертати увагу на неправильне вживання прийменників *у-в, до: в підручнику викладена теорія; в результаті взаємодії; виникають в результаті; розтріскування в воді; якщо в сталь додати* (замість *до сталі*); *це* укаже на широкі можливості утворення ε-фази тощо, що ускладнює вимову та робить сприймання матеріалу немилозвучним.

Помилки, спричинені комп'ютерним перекладом: про температури *эвтектоїдного* перетворення; лиття за *виплавляємими* моделями; після гарту і *відпустки* – замість *відпуску*; проаналізовано всі технології нітроцементації (*твердостная, газова, рідке*); Підручник дає глибокі *пізнання* всіх перетворень, що відбуваються при термообробці; Спосіб нітроцементації сталі, що включає насичення *стали* в середовищі продуктів піролізу *триэтаноламіна*, що подається в піч з безпосередньою загартуванням і низьким відпусткою, що відрізняється тим, що *нітроцементацией* проводять при температурі нижче критичної АЗ для *стали*, але вище 750 °С, а загартування ведуть зі швидкістю охолодження, яка дорівнює або більшої критичної швидкості гарту дифузійного шару; *паркан* відпрацьованого газу проводиться знизу; ручний *локально-доводочний* інструмент (замість *лекально-доводочний*); *полутеплостійкими* (замість *напівтеплостійкими*).

Однією із вимог щодо утворення аббревіатури є неможливість її співпадіння із загальноживаною лексичною одиницею, бо це може призвести до неочікуваних наслідків: *різних методах ХТО (хіміко-термічна обробка); ХТО дозволяє отримати в поверхневому шарі виробу сплав практично будь-якого складу і, отже, забезпечити комплекс необхідних властивостей - фізичних, хімічних, механічних та інших*. Основне призначення аббревіатур – швидке розпізнавання. Проте, як видно з наведених прикладів, таке вживання аббревіатури виглядає комічним як на письмі, так і в усному мовленні, що є абсолютно недоречним для наукового стилю мовлення.

Висновки. Перелік проаналізованих помилок далеко неповний, проте достатній для продовження роботи над їхнім аналізом та подоланням при написанні наукових робіт, а також в усному мовленні, це безперервний процес роботи над удосконаленням знань студентів та викладачів. Для уникнення помилок у подальшій роботі слід пам'ятати, що без відповідного правильного відтворення інформації будь-якої технічної галузі науки неможливо говорити про її адекватний розвиток, представлення науково-технічних досягнень на світовому рівні.

Технічна галузь наукового знання – надзвичайно складний та багаторівневий елемент мови. Для уникнення помилок при написанні наукових робіт студентами слід дотримуватися таких правил:

- викладання технічних дисциплін має відбуватися виключно рідною мовою;
- звертати особливу увагу на правильне вживання спеціальних термінів та терміносполучень (визначальна роль викладача);
- залучати до роботи україномовні джерела інформації;
- залучати до перевірки курсових та дипломних робіт філологів-фахівців з української мови;
- повернути та збільшити кількість годин для перевірки курсових та дипломних робіт;
- збільшити кількість годин на викладання української мови ділового спілкування / професійного спрямування;
- удосконалювати понятійну базу знань з дисципліни, що викладається;
- мотивувати студента та викладача до постійної роботи над власним мовленням.

Список використаної літератури

1. Антоненко-Давидович Б.Д. Як ми говоримо.- К.: Вид. дім «КМ Academia», 1994.- 254с.
2. Бондаренко Т. Г. До проблеми феномена помилки // Вісник Черкаського університету. - 2001. - Вип. 23. - С. 5).
3. Головащук С.І. Українське літературне слововживання: Словник-довідник. – К.: Вища школа, 1995. – 319с.
4. Корнілов М.Ю. Говоримо і пишемо правильно: Короткий аналіз мовних помилок: Посібник для вчителя і викладача природничих дисциплін. – Вінниця: Нова книга, 2009. - 48с.

5. Косенко Н.Я., Вакуленко Т.М. Як правильно говорити українською: Практичний посібник. – Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2007. – 240с.
6. Коць Тетяна. Типові стилістичні помилки дописувачів науково-популярних видань // Культура слова. - №79. - 2013. – С. 218-220.
7. Лісовий М.І. Культура професійного мовлення: Навчальний посібник для студентів вищих медичних закладів. – Вінниця: Нова книга, 2010. – 200с.
8. Словник української мови: В 11 т.- К.: Наук. дум., 1970 -1980. - Т. 1-11.
9. Стишов О.А. Динамічні процеси в лексико-семантичній системі та в словотворі української мови кінця ХХ ст. (на матеріалі мови засобів масової інформації) // Авт.дис... канд.філол.н. – К. – 2003. – 32с.
10. Шулъга Тамара. Типові помилки в наукових роботах студентів // Культура слова. - №74. - 2011. – С. 163-166.

References

1. Antonenko-Davydovych B.D. How we say. – Kyiv.: Pub.House “KM Academia”, 1994. – 254p.
2. Bondarenko T.H. To the Problem of Mistake Phenomena // Herald of Cherkasy University. - 2001. – Iss. 23. - P. 5).
3. Holovashchuk S.I. Ukrainian Word Usage: Dictionary-Handbook. – Kyiv: Vyshchia Shkola. – 1995. – 319p.
4. Kornilov M.Yu. Speak and Write Correctly: Short Analysis of Linguistic Mistakes: Natural Sciences' Teacher's and Lecturer's Handbook. – Vinnytsia: Nova knyha. – 2009. – 48p.
5. Kosenko N.Ya., Vakulenko T.M. How to Speak Ukrainian Correctly: Manual Handbook. – Kharkiv: Knyzhkovy Klub “Klub Simeynoho Dozvillia”. – 2007. -240p.
6. Kots Tetiana. Typical Style Mistakes of Popular Science Issues' Authors // Kul'tura slova. -№79. - 2013. – P. 218-220.
7. Lisovyi M.I. The Culture of Professional Communication: Manual for the Students of Medical Educational Establishments. - Vinnytsia: Nova knyha. – 2010. – 200p.
8. Styshov O.A. Dynamic Processes in the Lexical-Semantic System and in the Derivation of the Ukrainian Language at the End of the XX Century (based on the media language) // Dissertation abstract... Candidate of Philology. – Kyiv. – 2003. – 32p.
9. Shulha Tamara. Typical Mistakes in Students' Scientific Works // Kul'tura slova. - №74. - 2011. – P. 163-166.
10. Ukrainian Language Dictionary: in 11 V. – Kyiv: Naukova Dumka., 1970-1980. – V.1-11.